

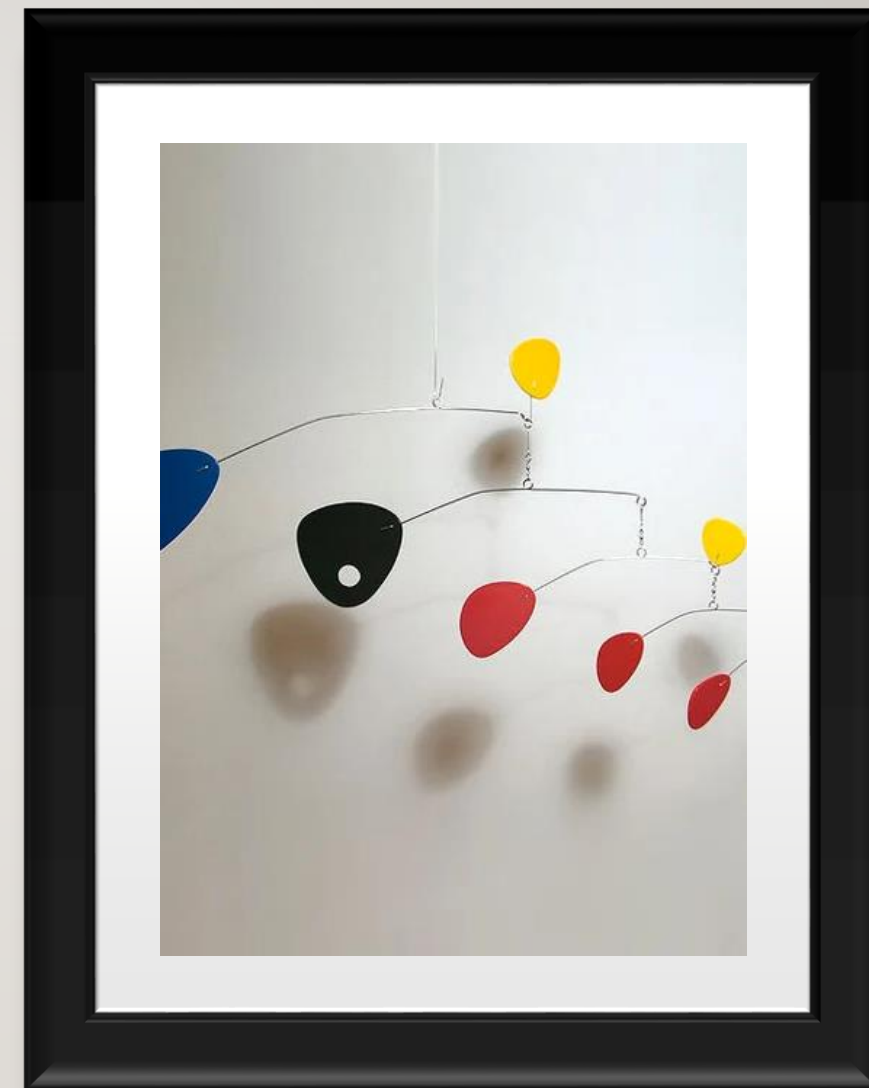
ONDERWIJS - SCHOOL

EEN SAMENSPEL TUSSEN

DE “IK – WIJ – HET”-FACETTEN

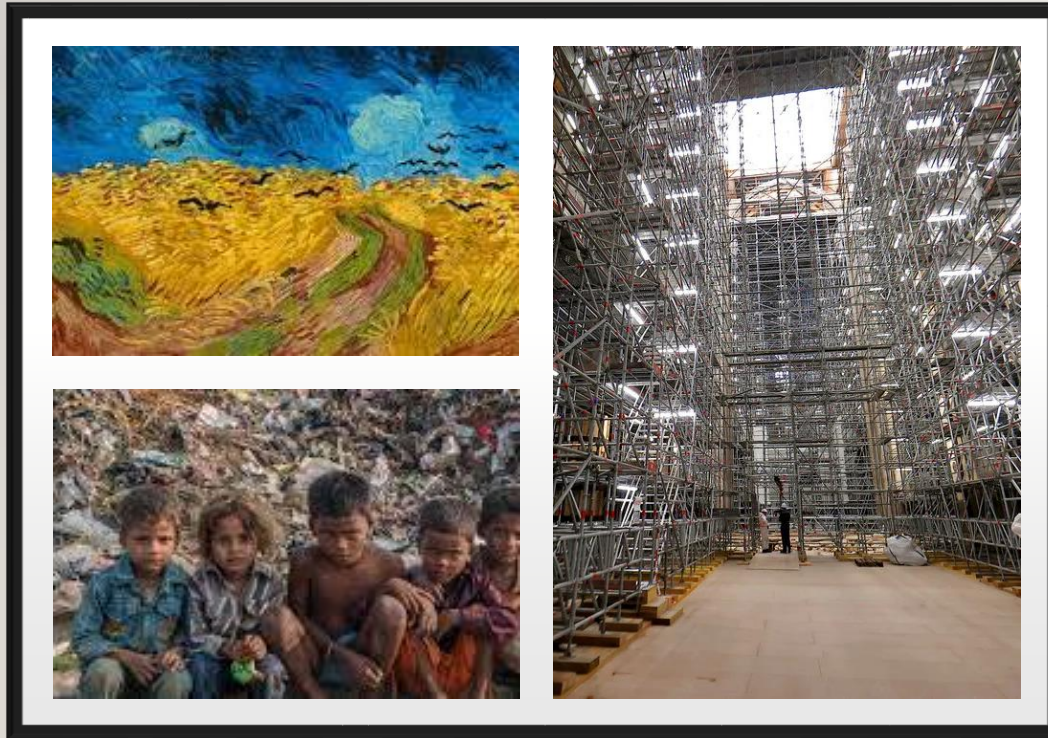
CD&V-studiedag – 10/10/2026

Ph. Brinckman

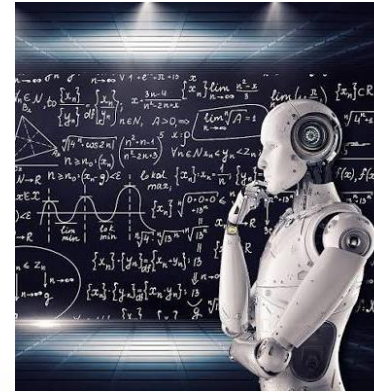
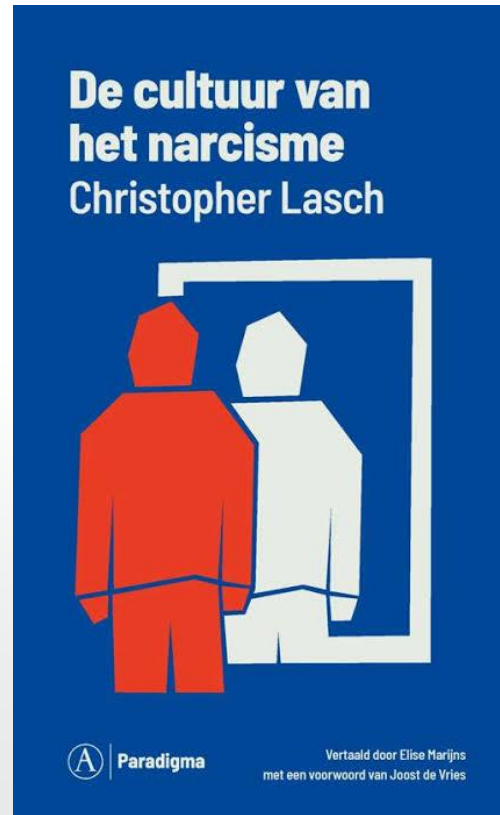
WAT MAAKT ONS ZO BIJZONDER ?

DE KRACHT VAN DE HOMO SAPIENS (Y. HARARI)

- De zorgende mens... WIJ-aspect
 - Inleefvermogen, empathie, altruïsme
 - **GOEDHEID**
- De samenwerkende mens... HET-aspect
 - Beheersen, efficiëntie, technisch vernuft, procedures
 - **Wetenschappelijke WAARHEID**
 - **Of tijdelijke juistheid**
- De verbeeldende, verhalende mens... IK-aspect
 - Zelfontwikkeling
 - Dromen, fantasie, creativiteit
 - **SCHOONHEID**

IK, WIJ, HET UIT BALANS ?

A deep space image featuring a dense field of stars, some appearing as bright, out-of-focus spheres and others as sharp points of light. Interspersed among the stars are wispy, glowing clouds of gas and dust in shades of blue, purple, and orange, characteristic of nebulae. The overall color palette is dark, with the primary colors being the blues and purples of the cosmic dust and the warm oranges and yellows of the starlight.

”WAAROM IS HET
HEELAL ONTSTAAN?”

DE EERSTE SCHOOL ?

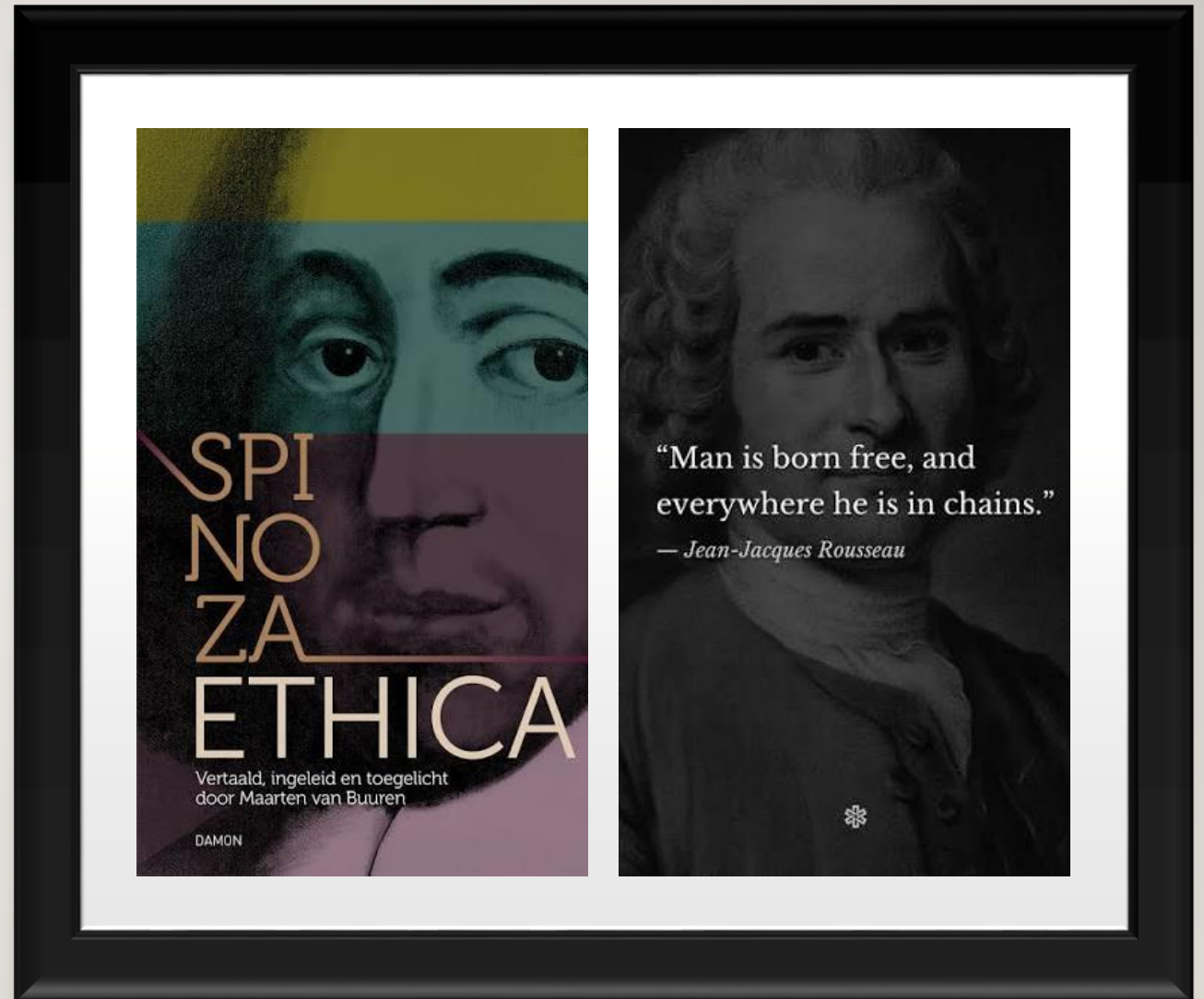
WIJ – IK - HET

- Iemand die meer weet/kan en toegewijd is
 - = kennis van zaken
- Iemand die nieuwsgierig is en aandacht schenkt
 - = verstand leren gebruiken
- Het vuur tussen beiden

EEN OPTIMALE SCHOOLOMGEVING ?

- Leeromgeving ?
- Beleving ?
- Natuur of cultuur ?
- Verschuiving
 - Leerling
 - Lerende
 - Cliënt
 - Patiënt
 - Klant

LEREN PROEVEN OM MEER TE SMAKEN

“ALLES WAT VOORTREFFELIJK
IS, IS EVEN MOEILIJK ALS
ZELDZAAM”, SPINOZA.

WAT IS NODIG?

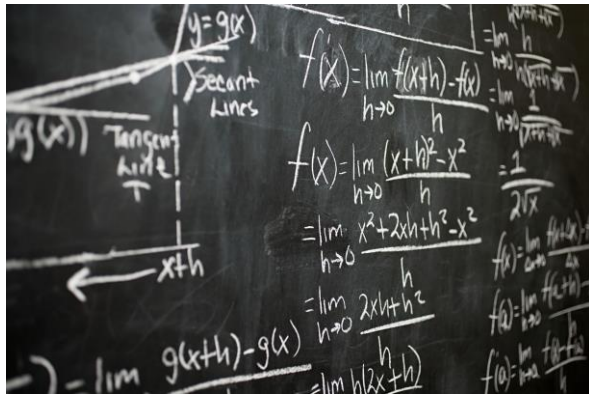
(I) AANDACHT

- 40% van de leerlingen in basis- en secundair onderwijs zegt dat het niet stil genoeg is in de les
- Stilte als didactisch middel of onderwerp van strijd ?
- Zonder aandacht (Iln) kun je niets NIEUWS leren

WAT IS NODIG?

- Minder versnippering
- Minder afleiding
- Meer sturing
- Meer moed
- Invloed van influencers

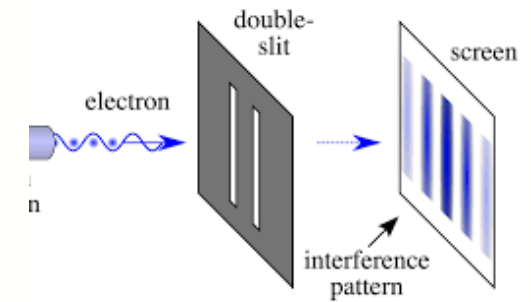
WAT IS NODIG?

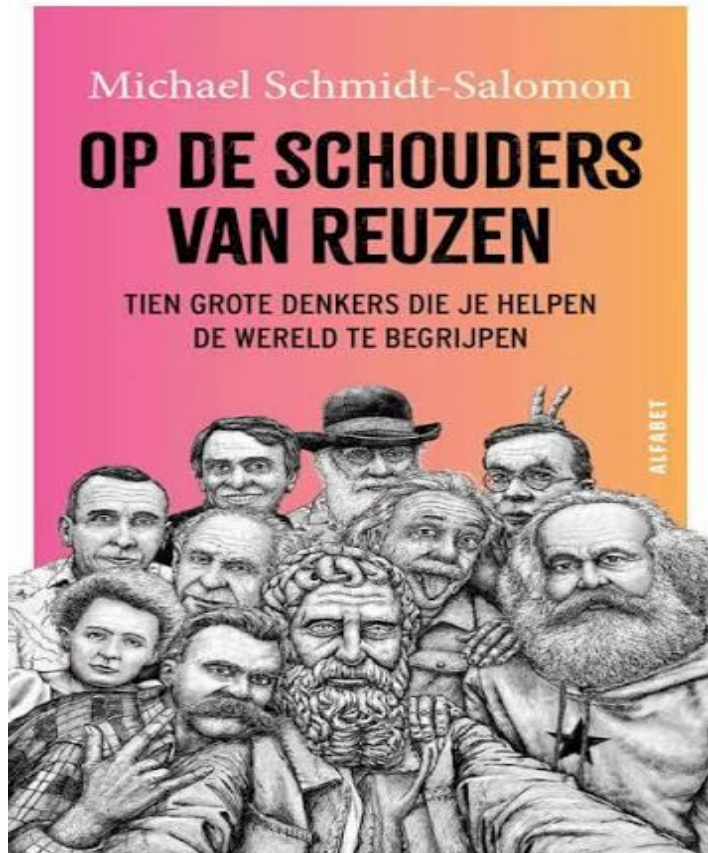
(2) KENNIS ALS VOORKENNIS

- Informatie is geen kennis
 - Mening versus onderbouwde visie
 - “Met kennis van zaken...”
- Kennisopbouw als kapstok om patronen, verbanden, vaardigheden te ontdekken en te ontwikkelen (= intelligentie)
- Praktische kennis en theoretische/abstracte kennis
- Probleemoplossend vermogen dankzij voorkennis

ALS JE MEER WEET OVER HET ONTSTAAN VAN...

- Kennis doodt niet de verwondering. Integendeel, hoe meer kennis, hoe meer verwondering. Waar we het meest over weten, daar zijn we het meest verwonderd over. (C.V.)
- De levensvriendelijkheid van het heelal
- De quantumblik
 - “Het spookt in de quantumwereld” (Eos).
 - “Meten is niet meer weten”.

WAT IS NODIG?

BOEIENDE INSTRUCTIE

VERSUS

ZELF-ACTIVERENDE WERKVORMEN

HET MIDDEL ? KENNIS VAN DE INSTRUCTIETAAL

- Taal is het bindmiddel
- Spreken (klanken voortbrengen, nabootsen) is een natuurlijk fenomeen
- Schrijven, lezen en rekenen zijn een cultureel fenomeen

WAT IS NODIG ?

(3) EEN B-ROLMODEL

- Een voorganger, een voor-beeld
- Onderlegdheid:
 - Inhoudelijk, didactisch en pedagogisch
- Een gids (een pelgrim?)
 - Kent de bestemming, maar de weg ligt niet vast
- Geen coach aan de zijlijn en geen facilitator: B & B & B & B
- Eventueel daarnaast ook een luisterend oor, een psycholoog, verzorger, diëtist, sociaal werker, verkeers- en verslavingsdeskundige, agent, verzoener...

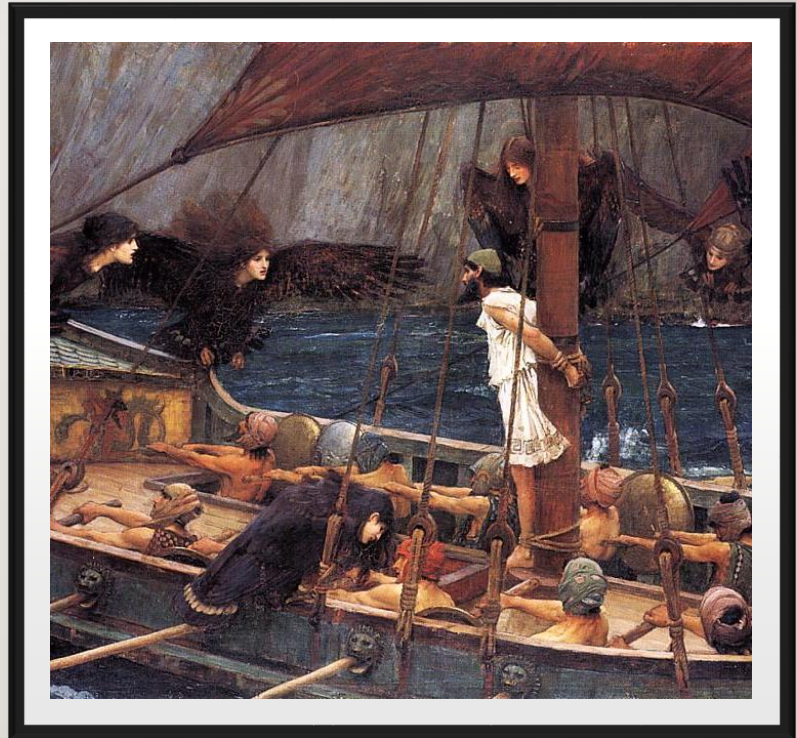
WAT IS NODIG?

(4) VERSTANDIGE OUDERS
LEVE DE GROOTOUDERS !

WAT IS HET GEVAAR ? HET VERDWALEN IN ONDERWIJSMYTHES:

- “Je moet niet veel meer van buiten leren, want kennis is overal”.
- “Wat je zelf gevonden hebt, onthoud je beter”.
- “2¹^{ste} eeuwse vaardigheden (zoals o.a. kritisch denken, creatief denken, probleemoplossend denken...) zijn belangrijker dan...”
- “Differentiatie dicht sowieso de (sociale) kloof”.
- “Eerst welbevinden ! De rest volgt dan wel”.

WAT IS HET GEVAAR ? HET VERDWALEN IN MYTHES:

- “Je moet niet veel meer van buiten leren, want kennis is overal”.
- “Wat je zelf gevonden hebt, onthoud je beter”.
- “2¹^{ste} eeuwse vaardigheden (zoals o.a. kritisch denken, creatief denken, probleemoplossend denken...) zijn belangrijker dan...”
- “Differentiatie dicht sowieso de (sociale) kloof”.
- “Eerst welbevinden ! De rest volgt dan wel”.

VAN KENNIS NAAR VERSTAND

- De juiste keuze maken
- Verantwoordelijkheid nemen
- = VRIJHEID VAN ONDERWIJS

VAN KENNIS NAAR VERSTAND

- De juiste keuze maken
- Verantwoordelijkheid nemen
- Op zoek naar de breuklijnen
- = karakteriële vorming

DE BREUKLIJNEN VOLGENS ARTURO SOSHA, SJ. (2017)

- De ecologische crisis en de cultuur van verspilling
- De demografische veranderingen en de migratiepolitiek
- De groeiende kloof arm/rijk en de polarisatie
- De digitalisering van ons mens-zijn en de groeiende onwetendheid
- Het toegenomen individualisme en het egoïsme (narcisme)

= VRIJHEID VAN ONDERWIJS

= WARP-JUMP

VAN KENNIS, NAAR
VERSTAND
NAAR WIJSHEID:

VERWONDERING
ONTROERING
DANKBAARHEID

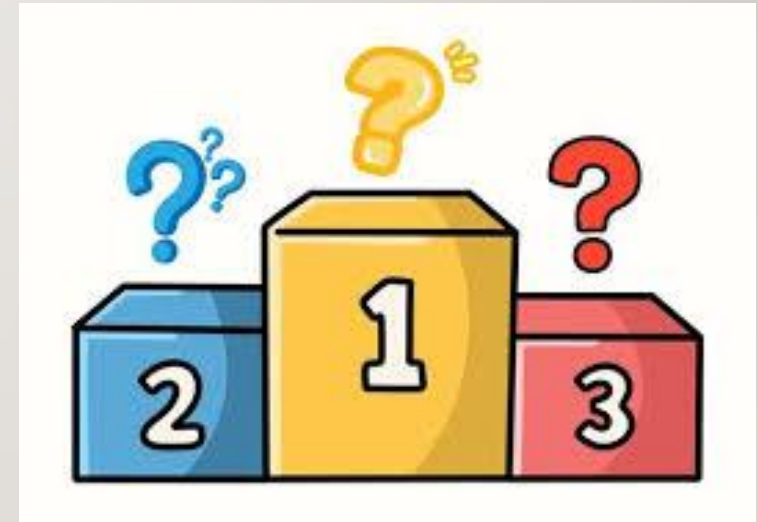
HOUDEN WE GENOEG VAN ONZE KINDEREN ?

- H.Arendt (1906-1975) - The Crisis in Education
- *“Education, too, is where we decide whether we love our children enough not to expel them from our world and leave them to their own devices, nor to strike from their hands their chance of undertaking something new, something unforeseen by us, but to prepare them in advance for the task or renewing a common world”.*

UITDAGINGEN WELK ONDERWIJS OP HET PODIUM?

- Leerling, lerende, cliënt, patiënt of klant ?
- Kennis van de instructietaal
- Attitudetraining en verwenning/verwaarlozing
- "De uitgestelde keuze": kennisrijk ook in het secundair onderwijs ?
- Houding van sommige ouders ?
- Engagement voor de wereld of rijk worden?
- De invloed van A.I. op het trainen van het kennisniveau ?

”WAAROM IS
HET HEELAL
ONTSTAAN?”

